

Apžvalga

Nr. 48

1946. IX. 17

II metai

JAV UŽS. POLITIKA NEKEIČIAMA

New Yorkas, IX. 16. Specialiai suauktojų spaudos konferencijoj prezidentas Trumanas pareiškė, kad jis davęs min. Wallace pasakyti kalbą tačiau kalbos teksto jis neaprobavęs ir nedavęs leidimo min. Wallace pasisakyti dėl JAV užsienių politikos. Prezidentas energingai užprotestavo min. Wallace pareiškimus ir pabrėžė, kad JAV užsienių politika lieka ta pati ir ji gali būti pakeista tiksliai prezidentui, min. Byrnes ir kongreso bei senato vadovaujantiems asmenims aptarus.

Min. Byrnes patarėjas Paryžiaus Taikos Konferencijoj senatorius Arthur Wandenbergas pareiškė nepritariaus min. Wallace pareiškimui. JAV užs. politika priklauso nuo vienybės tarp pačių amerikiečių. Iki šiolei abi JAV partijos — respublikonų ir demokratų — vedė sutartiną užsienių politiką. JAV užs. politika nėra įtakoj nei kokių nors priešų, nei draugų. Senatorius pabrėžė reikalingumą vienybės tarp pačių vyriausybės narių ypač šiuo momentu, kada yra kuriama pasaulio taika. Toliau senatorius karštai parėmė min. Byrnes vedamą užs. politiką ir pareiškė, kad JAV gali vienu kartu turėti tiksliai vieną užsienių reikalų ministrą.

Antras min Byrnes patarėjas senatorius Tom Conally kreipėsi į JAV gyventojus prašydamas paremti min. Byrnes politiką, kuri yra abiejų JAV partijų politika. Senatorius pareiškė, kad tarp prez. Trumano ir min. Byrnes niekada nebuvo nuomonių skirtumo JAV užs. politikos klausimais. Kai eina kalba apie taikos kūrimą, negali būti JAV viduje suskilimo. Min. Wallace kalba nebuvo aptarta prieš tai. Dabartinę JAV politiką išreiškė min. Byrnes savo paskutinėje kalboj Stuttgarte.

JAV SUKELTA AUDRA NENUTYLA

New Yorkas, IX. 17. Praėjusį ketvirtadienį min. Wallace kalbos JAV užs. politikos klausimais sukelta audra nenutyla.

Min. Wallace vakar pareiškė, kad artimoj ateityj jis dar kartą kalbės dėl JAV užs. politikos, prieš tai duodamas prez. Trumanui peržiūrėti savo kalbą. Jis tvirtina, kad jo pareiškstom mint. pritarią pla-

tūs kraštutinių ir kairiųjų amerikiečių sluoksniai, o didžioji amerikiečių dalis nori taikos.

Reuterio koresp. praneša, kad yra laukiama taip pat min. Byrnes kalba. Joje min. Byrnes paklies JAV ir SSSR santykius.

Reuterio koresp. tvirtina, kad diplomatinuose Vašingtono sluoksniuose manoma, jog yra pribrendęs laikas prez. Trumanui pasisakyti kokio iš tikrųjų yra JAV politika 1946 m. rugsėjo mėnesį.

Pietų Afrikos Unijos min. pirm. marš. Smuth šiandien pareiškė, kad nuo būrų, karo jau nebegyvena britų imperialistinė politika. Britų politikoj Indijoj ir Egipte jau nėra jokių imperializmo pėdsakų.

WALLACE KALBA — BYRNES TRIUMFAS

Londonas, IX. 16. Visa Londono spauda min. Wallace kalbą laiko netaktiška ir neatsargia.

Reuterio korespondentas iš New Yorko praneša, kad ši kalba privedė prie aiškių definicijų, kurių nebūtų buvę.

TAIKOS KONFERENCIJOJE

LEMIANTIS PLENUMO POSĖDIS

Paryžius, IX. 17. Bendru Taikos Konf. komisijų nutarimu, taikos sutarčių su penkiomis buv. priešų valstybėmis projektai turi būti galutinai paruošti iki spalio m. 6 d., nes tą dieną susirenka Taikos Konf. plenumas tuos projektus galutinai apsvarstyti ir priimti.

AMERIKIEČIAI NENORI ANTRO DANCIGO

Paryžius, IX. 17. Vakarij Italijos teritor. politinėj komisijoj dėl Triesto statuto kalbėjo JAV atst. senat. T. Conally. Jis pareiškė, kad JAV nenori, kad Triestas priklausytų tiek italams, tiek jugoslavams, neš nenori naujo Dancigo. Trieste neprivalo būti jokios svetimos valstybės bazių, jis turi būti demilitarizuotas ir neutralizuotas. Jei jame bus laikoma kariuomenė, tai tik Saug. Tarybos pajėgos.

jei nebūtų buvusi ta kalba pasakyta. Po šios kalbos išryškėjusi situacija vietinių diplomatinų sluoksnių yra laikoma visiškai min. Byrnes diplomatinio triumfu.

APTARTI JAV SANTYKIAI SU SSSR

New Yorkas, IX. 16. JAV užs. reik. min. pavad. Claton pareiškė, kad įvykusiame tarp prez. Trumano ir jo pasitarime buvo aptarti JAV santykiai su SSSR.

Dėl Wallace kalbos, min. pavad. pareiškė, kad tos kalbos turinį jis pirmą kartą sužinoję iš spaudos ir prieš tai su juo nebuvo tartasi. JAV dabartinę užsienių politiką išreiškė min. Byrnes savo paskutinėje kalboj.

PASTATĖ ANT JUOKO

New Yorkas, IX. 17. Daugelis žymesniųjų JAV laikraščių dar nenustoja piktnęsi Wallace kalba ir jie reikalauja, kad Wallace tučiuojau atsisistatytų. Chicago Sun rašo, kad Wallace visą JAV užsienių politiką pastatė ant juoko ir tik greitas jo atsisistatinimas galėtų situaciją išgelbėti.

Po to kalbėjęs Jugoslavijos atst. Kardelli pareiškė, kad Jugoslavija nesutinka nei su britų, nei su amerikiečių bei prancūzų Triesto statuto projektais.

Šiandien susirenka speciali komisija galutinai paruošti Triesto statuto projektą.

ALBANIJOS REIKALAVIMAI

Paryžius, IX. 16. Italijos militarinėj komisijoj Albanijos atst. reikalavo dar sumažinti Italijos karines pajėgas, kadangi tokios pajėgos, kokios yra siūlomos, sukurtų gresmę Albanijai. Tą Albanijos reikalavimą parėmė Molotovas.

Tada Indijos atst. pasiteiravo apie dabartinę Albanijos militarinę pajėgumą. Albanijos atst. atsėvė, kad mes čia esame susirinkę apsvarstyti ne Albanijos karo pajėgas, bet Italijos. Tačiau Indijos atst. pareiškė, kad reikalinga žinoti Albanijos militarinę pajėgumą norint nustatyti Italijos kariuomenės dydį.

Olandu pasiūlymas Saug. Taryboj

New Yorkas, IX. 17. Vakarij vėl susirinko Saug. Taryba toliau vesti diskusijas dėl Manuilskio skundo prieš Graikiją.

Pirmasis kalbėjo Olandijos atst., kuris pasiūlė Saug. Tarybai imtis naujų priemonių Tautų Chartos įgyvendinimui. Atst. žodžiais, Graikija tapo svetimų ideologijų platforma. Tokius praktikavimus reikia mesti ir paskirti trijų komisiją, kuri turėtų pasirūpinti kai kuriose valstybėse įgyvendinti Chartą.

Manuilskis pasipriešino tam pasiūlymui.

Gromyko palaikė Manuilskį ir pareiškė, kad Graikijos vyriausybė turi liautis persekiojusi mažumas.

Australijos atst. pabrėžė, kad Saug. Taryboj turi būti ramumo ir teisingumo atmosfera. Albanija ir Graikija gali rasti tiesioginį tarpusavį susitarimą. Jis pasiūlė Manuilskio skundą, kaip nepagrįstą, atmeti ir pereiti prie kitų darbų tvarkos straipsnių.

Lenkijos atst. Lange pareiškė, kad yra gautas Tarpt. Profsaj. Federacijos laiškas apie faktus Graikijoj ir tas laiškas bus įteiktas visiems Saug. Tarybos nariams susipažinti.

Kitas Saug. Tar. posėdis įvyks šiandien.

Jugoslavijos nota JAV

Belgradas, IX. 16. Belgrado radijo siustuvas pranešė, kad vakar Jugoslavijos vyr. įteikė JAV vyr. protesto notą. Šioje notoje protestuojama, kad JAV karinės pajėgos Trieste neteisėtai ir be pagrindo suėmė 6 jugoslavų kariuomenės narius ir juos blogai traktavo.

Reuterio koresp. pažymi, kad tie kareiviai buvo sumti Trieste IX. 9. po to, kai buvo susprogdinti Trieste italų namai. Pas juos buvo rasta granatų. Apklaussinėjus, jie buvo išstremti iš Triesto.

TAIKOS KONF. DAR LAUKIA SUNKIOS PROBLEMOS

Londonas, IX. 16. Reuteris praneša iš Paryžiaus, kad be Triesto klausimo, kuris yra laikomas kulminaciniu Paryžiaus konf. tašku, tos konferencijos laukia dar dvi sunkios problemos: 1. laisvos laivininkystės Dunojumi klausimas ir 2. britų profsajungos pasiūlymas įtraukti į taikos sutartis bendruomenių laisvės chartą, pagal kurią visose valstybėse turi būti garantuotos politinės, ūkinės ir rasių, o taip pat profesinių sąjungų teisės.

REIKALAUJA ATLYGINIMO

UP žiniomis, iš gerai informuotų šaltinių JAV pateikė reikalavimą Jugoslavijai sumokėti 400.000 dolerių už penkis lakūnus, žuvusius jugoslavams pašovus amerikiečių lėktuvą. Gautoji suma būsianti paskirstyta žuvusių šeimoms.

Molotovs grasina

Paryžius, IX. 16. Šeštadienį įvykusiame politinės-teritorinės Italijos komisijos posėdyje dėl Triesto statuto kalbėjo SSSR deleg. pirm. V. Molotovs. Jis šia proga pasinaudojo padaryti pareiškimus, išeinančius iš tos komisijos svarstomų temų ribų.

Molotovs SSSR pažiūras į būsimą Triesto valdymą suformulavo į 10 straipsnių: 1) Triestas turi būti demilitarizuotas ir priklausyti Saug. Tarybos žiniai, 2) pasirašius taikos sutarį su Italija, visi svetimų kariuomenės daliniai Triesto srityje turi aplėsti per 30 dienų, 3) Trieste suteikiamos lygios teisės visų tautybių gyventojams, 4) glaudus bendradarbiavimas ekonominėje ir finansinėje srityje su Jugoslavija, 5) valdžia privalo turėti ne gubernatorių, bet vietinis parlamentas, 6) gubernatorių atsakingas Saugumo Tarybai, 7) laikina vyriausybė, turi vykdomąją valdžią, kol bus išrinktas parlamentas, 8) visi Triesto gyventojai italai, ten gyvenę 1940. VI. 10, išskiriant fašistų partijos narius ir italų policininkus, gauss Triesto pilietybę, 9) 4 didž. valst. sudarys komisiją, kuri paskirs laikinąją Triesto vyriausybę ir 10) laikinąją vyriausybę trijų mėn. bėgyje

nustatys parlamento rinkimų datą.

Toliau Molotovs pareiškė, kad Jugoslavija nesiekia ir nesieks Triesto aneksijos. Triestas turi būti neutralizuotas ir demilitarizuotas ir negal būti kokios nors svetimos valstybės kariuomenės militarinė bazė. Jis griežtai pasisakė prieš britų planą tvirindamas, kad gubernatoriui davus vykd. valdžią, Triestas taptų tokia pat kolonija, kaip Indija ir gubernatoriaus teises prilygino Indijos vice karaliaus, kuris veto teise paralyžuoja vyriausybės darbą. Britai Trieste nori vyriausybės, kurios negali geisti jokia moderniška demokratija, kalbėjo toliau Molotovs. Taip pat Molotovs pasisakė prieš tai, kad Saug. Taryba Trieste laikytų tarptautinę kariuomenę.

Kalbėdamas dėl sunkumų, su kuriais susiduria sovietų tezė sprendžiant Triesto problemą, min. Molotovs pasinaudojo proga pareikšti, kad, jei sąjungininkai siekia sukurti pasaulio taiką be SSSR ar prieš ją, toki siekimai nesulauks pasisekimo. Jei JTO mėgins panaikinti Saugumo Taryboje veto teisę, sovietai tatau palaikytų trečiam pasauliniam karui pasiruošimu.

Lenkai protestuoja

JAV užs. reik. ministerio Byrnes Stutgarte pasakytą kalbą, kurioje jis pareiškė, kad Karaliaučiaus sritys ir Lenkijos vakarinių sienų klausimas bus išspręstas Taikos konferencijoje, Lenkijoje sukėlė tikrą audrą. Visame krašte organizuojamos didžiulės manifestacijos, sakomos karštos kalbos, priimamos rezoliucijos, kuriose ginamos Lenkijai Potsdame pripažintos sienos. Rezoliucijomis apeliuojama į JAV ir Angliją, kad jos taikos labai pasipriešintų veiksniams, kurie nori padėti atsigauti vokiečių imperializmui — agresijos ir karo židiniui Europoje.

„Esame liudininkai, — pasakė lenkų maršalas Żymierskis viename mitinge, — kaip didžiojo kapitalo interesus reprezentuoja žmonės, kuriems rūpi atgaivinti ūkiškai ir politiškai vokiečius, jau dabar bando suniekti Potsdamo konferencijos nutarimus, kurie liečia mūsų sienas“.

„Oderio, Neisses ir Baltijos siena yra ne tik Lenkijos, bet ir nugalėjusių slavų (m. pabrūkta R.) siena, pasaulinės taikos siena“ — sakoma vienoje rezoliucijoje.

MOLOTOVO PAREIŠKIMAS

Paryžius, IX. 17. Vakar spaudos atstovams Molotovs pareiškė, kad Byrnes savo kalboje, kiek tai liečia Lenki-

jos vakarines sienas, prasilenkęs su faktais. Pasak Molotovo, Jaltos konferencijoje buvo galutinai nustatytos vakarinės Lenkijos sienos ir būsimoj taikos konf. įvyks tiksliai grynai formalus to susitarimo patvirtinimas.

AMERIKIEČIAI UŽDRAUDĖ SOVIETŲ SPAUDĄ

Berlynas, IX. 17. Amerikiečių kariuomenės vado vyriausybė nuo šios dienos uždraudė įvežti į amerikiečių zoną Vokietijoje sovietų laikraščius ir knygas. Šis nutarimas padarytas po to, kai sovietų kariniai organai nesutiko leisti įvežti iš amerikiečių zonos į sovietų zoną Vokietijoje knygas bei laikraščius.

Šis nutarimas neličia Berlyno, kur vyksta normalus apsiikeitimas spauda tarp įvairių Berlyno sektorių.

Sovietai nerems DP ikurdinimo

New Yorkas, IX. 16. JTO Soc. ir ekon. reik. komisijoje užvakar kalbėjo Sovietų Sgos atst. Jis griežtai pasisakė prieš tolimesnės be tėvynės asmenims globos organizavimą ir SSSR atsisako dalyvauti bet kokio naujojo tam tikslui sukurto tarptautinės organizacijos. Be tėvynės asmenys yra blogai informuoti apie savo tėvynes ir, jei jie gautų informacijas iš pirmųjų šaltinių, visi jie repatrijuotų.

PREZ. TRUMANO PASITARIMAS KARINIAIS KLAUSIMAIS

Vašingtonas, IX. 17. „Le Figaro“ žiniomis prez. H. Trumanas sukvietė pasitarti karo ministerį Patterson, jūrų ministrį Forestal, karo vadą Eisenhowerį, admirolą Nimitz aptarti kariniam vadovavimui. Prez. Trumanas siekia pašalinti trintį tarp karo ir jūrų ministerių.

Trumanas, nelaukęs Kongreso pritarimo, paskelbė du prezidentinių nuostatų: 1. sudaryti apsaugos vyriausią komisiją, kuriai pirmininkauja prezidentas; 2. sudaryti kitą komisiją, kuri rūpinsis krašto ūkiškais ištekliais ir karinių pajėgumų, pramonės žaliavomis ir jos gamybos aukščiausiu pajėgumu. Pastaroji komisija sudarys sąlygas skatinti karo pramonę.

Šiai komisijai bus pavesta tvarkyti žaliavų užpirkimą už 4 mrd. dolerių, už kuriuos Trumanas, neatsiklausęs Kongreso, dekretu keliu pavedė užpirkti prekių pasaulinėje rinkoje apsiginklavimo projektui įgyvendinti. ga.

SUIMTAS LONDONO KOMPARTIJOS SEKRETORIUS

Londonas, IX. 16. Prieš kelis dienas keli šimtai Londono benamių, komunistų suagituoti, šturmu užėmė kelis Londono prabangiškus viešbučius ir blokus prabangiųjų butų, kurie buvo tušti ir juose įsikūrė. Policijos įsakymu iš tų namų buvo išjungtas dujų tiekimas ir neleista įsibrovėliams tiekti maistą.

Ryšų su ta nelegalia benamių akcija vyriausybė griebsi priemonių atstatyti tvarką. Kaip pirmą priemonę, buvo areštuotas Londono kompartijos sekretorius ir du kiti žymūs Londono komunistai.

Vakar įvykusios Londone benamių demonstracijos praėjo be incidentų.

SUVIENODINAMOS PASAULIO VALIUTOS

New Yorkas, IX. 16. Tarptautinis valiutų fondas išsiuntinėjo jam priklausančioms 39 valstybėms (SSSR jam nepriklauso) užklausimą suteikti laike 1 mėn. informacijas apie savo valiutų santykį su auksu ar doleriu. Pagal susitarimą, tam fondui priklausančios valstybės negalės savo valiutų vertės nei didinti, nei mažinti daugiau kaip 10%.

Indijos atst. taip pat atsisakė dalyvauti tokioje organizacijoje pabrėždamas, kad Indija rems tiksliai repatrijavimą indų iš Burmos.

D. Britanijos atst. Noel Baker pareiškė, kad turi būti tiksliai suskaičiuota kiek iš tikrųjų yra be tėvynės asmenų. Jis siūlė jiems visiems suteikti specialius be pilietybės pasus, panašius į Nanseno pasus.

Mirė buv. Lietuvos prezidentas

JAV lietuvių laikraštis „Darbininkas“ rugpiūčio 31 d. praneša:

„Šiomis dienomis gauta žinia, kad Sibire, būdamas ištrėmime, mirė buv. Lietuvos prezidentas Aleksandras Stulginskis. A.a.A. Stulginskis gimęs 1885 m. Kaltinėtų parapijoje, Raseinių apskr. Mokėsi Austrijoje ir Vokietijoje, baigdamas žemės ūkio mokslus. Pirmojo pasaulinio karo metu daug dirbo šalpos srityje. Vedant kovą dėl Lietuvos nepriklausomybės jis buvo išrinktas Lietuvos Tarybos nariu ir pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės aktą.

Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, A. Stulginskis buvo keliuose ministerių kabineteose, o susirinkus Steigiamajam Seimui, jis buvo išrinktas respublikos prezidentu. Lietuvos prezidentu išbuvo jis iki 1926 metų.

Kai Rusija užėmė Lietuvą, tai A. Stulginskis, drauge su kitais patrijotais lietuviams, buvo išvežtas į Sibirą. Ten turėjo gyventi žiauriuose sąlygose.

Mirė nesulaukęs Nepriklausomos Lietuvos, kuri tebėra žiaurių okupantų geležinėse replėse.“

UNRRA reorganizacija

Po UNRRA vyr. dir. La Gardios inspekcinės kelionės Europoje pradėta šios organizacijos pertvarkymas tikslu sumažinti UNRRA tarnautojų personalą, dalinai jį pakeičiant atitinkamų sričių specialistais iš DP tarpo. Taip, pav., Kempteno UNRRA Team 76 žinion perėjo Memmingeno, Kaufbeureno, Fuesseno, Bad Worishofeno ir kitos DP stovyklos. Nuertingeno apskr. DP stovyklos taip pat pereina Stuttgarto UNRRA Team žinion. Tas vyksta ir kituose UNRRA skyriuose.

KAUTYNĖS GRAIKIJOJ

Londonas, IX. 16. Reuterio koresp. praneša iš Atėnų, kad vakar Šiaurinėje Graikijoje graikų policijos ir kariuomenės daliniai keletą valandų kovojo su 500 gerai ginkluotų banditų, priklausančių kairiosiomis grupėm. Per kautynes žuvo 10 asmenų. Korespondentas toliau pažymi, kad paskutiniu laiku labai suaktyvėjo banditų veikimas Graikijoje.

ARABAI KETINA IMTIS PRIEMONIŲ

Londonas, IX. 17. Vyr. arabų taryba paskelbė, kad jei Palestinos žydai teroristai nutrauks savo teroro veiksmų, taryba paragins arabus imtis savų priemonių užkirsti kelią tiems sauvaliavimams nelaukiant kol vyriausybė imsis atitinkamų žygių. Toliau taryba siūlo uždaryti Žydų Agentūrą, kuri esanti tų veiksmų inspiratorius.

MESKOS PASITARNAVIMAS

„Ziburiai“ 36 Nr. įsidėjo V. Rimvydo kilometrinių straipsnių „Tremties gyvenimo dėmės“, kurį perskaičius tenka abiem rankom griebtis už galvos. Jeigu tai būtų tik į šūgįs įkritusios mūsų įkyrus ir graudus žirzimas — tai būtų viskas tvarkoje. Tačiau, čia reikalas yra skandalingesnis.

Trumpai tariant, pagal V. Rimvydo „filosofiją“ išeina, kad mes dabar esame tikros šiukšlės: tinginiai, girtuokliai, vagys, žulikai, mušeikos, kar-tiožninkai ir plėšikai, „sugeba apiplėšti ir miestelių laikrodžių krautuves“... Šį kartą tydomis pro šitokius rašytojus praeiti jau nebegalima. Kas, kas, bet jau bent patys savęs neturėtumėm taip viešai dergti, jeigu jau ir svetimieji šią valandą nustojo mus šmeižti.

Aš čia iš kalno griežtai pasisakau, kad neišstoju jokių atveju ginti destruktivaus elemento, kurio visais laikais ir visur buvo ir bus. Pačios kultūringiausios valstybės negali panaikinti policijos, teismų bei kalėjimų.

Tačiau autorius savo straipsny mėgina visas savo išskaičiuotas didžiausias nedorybes prikergti visai mūsų lietuviškajai tremtinių bendruomenei. Jis visur drąsiai kalba: „Mes... Mūsų bendruomenės gyvenimą eđa dar vienas vėžys-lytinis palaidumas... ir t.t. Ką tai reiškia? Kas suteikė teisę kažkokiam Rimvydui kalbėti mūsų visų vardu ir juodinti bendruomenę? (Gražiausia, dargi savo pačių neapdairio spaudoje.) Jeigu p. Rimvydo gyvenamą stovyklą visoki vėžiai yra sugraužę ar baigia graužti, tai tegu apie ją jis ir filosofuoja, o nepilsto pamazgų ant visos visuomenės. Jeigu jie ten patys nebegali susitvarkyti, atvažiuos MP, nugabens į drausmingesnį lagerį — ir bus viskas tvarkoje.

Matyti, autoriaus ilgai sėdėta prie stalo ir kantriai ant pirštų suskaičiuotos visos nedorybių balos, į kurias iki ausų esanti iklimpusi mūsų tremtūvos visuomenė... Bet, rodos, ir pačiam autoriui išsiblaivius bus paaiškėję, kad realybėje ne taip yra.

„Tačiau vieną bruožą, vieną žymų skaudulį konstatuosime beveik visose mūsų stovyklose. Tai — nieko neveikimo liga... greit bėplėčianti savo pražūtingas bacilas visame mūsų bendruomenės kūne... pradeda savo graudenimus autorius... Ir jie, išpažindami modernią tiesą, kad „reikia nieko neveikti“, vis dėlto prieina išvados, kad pavalgyti, prigulti, vėl pavalgyti ir t.t. vis dėl to galų gale įgrįsta ir tenka ieškoti pajvairinimų“.

Netiesa kad lietuvis, kuris nuo amžių per vargus, darbą ir triūsą kūrė savo gyvenimą ir kurio kruopštumą taip ryškiai yra aprašęs Simonas Daukantas savo „Būde“, štai taip staiga būtų virtęs nepa-

taisomu tinginio pančiu tik todėl, kad jo nelaimėje globoja jį galestingos rankos. Iš tikrųjų daugelis bendruomenės komitetų gerai žino tai, kad jiems paskelbus, jog amerikiečių administracijai reikia 2 ar 20 žmonių, ten skubėdami bėga keli šimtai. O grįždami gaudenasi, kad jie neturėjo laimės patekti darban pas amerikiečius... O jeigu autorius turi galvoje mėslo kapstymą pas švabus, tai dovanokite — autorius, tur būt, nebuvo užėjęs į oficialią vokiečių darbo istaigą pasiteirauti, koki, būtent, darbą vokiečiai malonėtų mums suteikti? Tat ir belieka ieškoti užsiėmimo savo stovyklos viduje. Žinau tokių stovyklų, kur nėra nė vieno nedirbančio: jeigu jau jis niekur nebepritilpo, tai lanko nors braižybos kursus. Bet galimas daiktas, kad autorius visose stovyklose mato tik tai tuos, kurie ramiai sau šildosi saulutėje. Jeigu taip, tai jis visais laikais galėjo matyti ir Kaune, Miesto sode bešildančius „inteligentus bedarbius“, tačiau dėl šito niekas nėra lietuvių pavadinęs tinginių tauta.

Išbaręs mūsiškius, kad jie neskaityt knygų, nelanko kinų ir teatrų, autorius šaukia: „Todėl ir kortuojama — diena, vakarais ir naktimis. Užsuk į kurią nors stovyklą gražų sekmadienio popietę — kortų mėgėjai bus nusudė — ne tik suolus, bet ir pievas. Neretas vaizdas stovyklose ar privačiuose butuose — kortos iki ryto...“

Tai primena kažin ką panašaus į senovės dienų mūsų bažnytkaimio romantišką gyvenimą, kai sekmadienio rytą senosios mokyklos klebonas, trenkęs kumščiu, be jokios įžangos prabilavo: prakeiktieji, visi stosite po kairės, kas tik paimate į rankas šiuos velnio abrozėjus ir degs jūsų rankos per amžius pragaros sierose...“ O išlipęs iš sakyklos, klebonas vėl pasidarydavo švelnus ir skubėdavo į kleboniją baigti lošti vinto partiją... Aš nepažįstu pono Rimvydo, bet bijau, kad ir jis, baigęs rašyti ši nevykusį graudingą straipsnį, nebūtų prisėdęs prie draugų sušluti „pulkutę“...

Toliau vėl rašoma: „Būta ir esama stovyklų, kuriose „naminės“ vartymas atliekamas visiškai oficialiai, lyg tai būtų tautinis sportas. Dažnas stovyklinis vaizdas naktimis — įsigėrę, dainas skardžiai trenkdami tautiečiai grįžta ir stovyklinės policijos tupdomi daboklėn... Jau tradicinis dalykas — vardinės ir alkoholis (tegu tai būna ir stiprokas prancūzų zonos vynas) ir būtinai per atvirus langus ir gatvėse skambančios dainos... Arba vėl tuščias, gatvėn metamas vyno ar degtinės butelis ir dar dienos metu? Ką jis liudija ir ką jis

duoda? Liudija net dienos metu girtuokliaujančius lietuvius (kai jie aimanuoja dėl kenčiančios tėvynės)...“

Tai gi, kuris nors tautietis Amerikoje, perskaitęs šitokių straipsnių, gali užsimerkti ir atkurti tokį vaizdą: didžiulė stovykla juda kaip skruzdėlynas, užia visa nou girtų šauksmų, visuose kampuose oficialiai rūksta bravorai, pro langus laksto tuščios bonkos, baldai, indai, rajonas pilnas besimušančių ir kruvinų... Toks tautietis gali tik sušukti: trenk juos perkūnas, nebeaukosiu aš daugiau jokio švaroko nei liemenės...

Yra tikras dalykas, kad koks nors vaizbūnas, turėdamas daug pinigų, nusiperka iš kito vaizbūno butelį degtinės už 250 RM, ir dėl kurios nors priežasties jį išgeria. Bet tokių, palyginti, yra tik mažas saujelė. Tačiau šitokius vaizdus viešai įvilkti į visuotinio formą gali tikrai blogos valios mūsų tautietis.

Autorius nueina ir dar toliau. Jis rašo net šitaip: „Kriminaliniai nusikaltimai, de ja, jau nėra vien slaviškųjų tremtinių privilegija. Vis dažniau ir dažniau tenka girdėti apie savųjų įvykdytas vagystes, plėšimus, muštynes. Jau nesimušama tik savo tarpe, bet muštynės jau įveikamos ir į vokiečių tarpą. Vagiamos ne tik daržovės ir vaisiai, bet sugebama apiplėšti ir miestelių laikrodžių krautuves.“

Čia jau tik pats autorius bežino, kokius jis turi tikslus šitaip tremtinių bendruomenę viešai apšaukdamas.

Paskui išskaičiavęs visus paleistuvavimo metodus, autorius surinka: „Koks baisus moralinis supuvimas, — sušuks moralistas ir jis čia di-dele dalimi bus teisus. Taip, supuvimas aiškus, ryškus palinkimas į laisvosios meilės

praktikavimą, žymus nepaisymas ne tik moralės, bet ir teisės dėsnių.“

Jeigu autorius pamatė, kad koks nors tūlas į lagerį atsi-vėdė vokiečiai, tai jis neturi jokios teisės viešai šūkauti apie mūsų moralinį supuvimą. Kaune savo laiku buvo net ištisos „Nemuno gatvės“, tačiau niekas nėra pasakęs, kad mūsų tauta moraliai supuvusi ir neverta savo tauriųjų bočių garbės. Anaipolt, nekartą per pasaulį yra nubangavę šilti žodžiai apie mus. O jeigu ir čia kas nors norės nedorai elgtis, tai ponas Rimvydas neišsaugos jo nė savo patalais, todėl nėra reikalo svaidytis visus žeminančiais ir neapgalvotais žodžiais ir vadinti tai net „tautinėmis įdomis“.

Jis temato tik „žemą intelektualinį mūsų tremtinių dalies lygį... paplitusią nesantaiką, intrigas, beatodairinį į veržimąsi mūsų bendruomenės „tarnybas“ komitetuose, stovyklų vadovybėse ir net R.K. skyriuose, visur lemiančias ambicijas, norą prasimušti pirmyn, užimti“ garbingesnį postą bendr. „ministerijose...“ dėl ko įvyksta ne tik tikros kovos, barniai, muštynės ir... teismai“.

Turėtumėm pasakyti, kad jeigu šitas ponas parašys dar vieną tokį panašų „straipsnį“, tai tikrai nebeatsiras nė vieno, kuris sutiktų būti renkamas į komitetą.

Pagaliau p. Rimvydui nelėmtai užkliuvo ir mūsų ansambliai. Štai į kokias lankas jis nusirašė... „Tik čia ir panašiose srityse reikia daugiau idealizmo, bendrųjų reikalų supratimo, nes kitu atveju lengvai čia įtarsi tą ar kitą jauną vyrą — ko jam nedainuoti chore ar kvartete, jei jis per savaitę už šį „darbą“ gauna po pora pakelių (Keliama į 4 psl.)

Ideologinis karas Sovietuose

Konstantin Simionov, Sovietų rašytojų vadovybės narys, „L'Aube“ žiniomis, padarė šį pranešimą.

„Pasaulyje dabar vyksta ideologinė kova, kuri liečia ir mus. Mes net turime kovoti su kai kuriomis apraiškomis mūsų literatūroje, kuriai Vakarai acdaro jokios įtakos. S. m. rugsėjo 4 d. Vyriausios rašytojų vadovybės pareiškimas rodo dabar Sovietuose vyriaujančias nuotaikas. Tame pareiškime sakoma:

1. Sovietų pažangiausia pasaulyje literatūra prieš akis turi tik atskirų tautų ir Sąjungos reikalus.

2. Sovietų rašytojai, būdami Lenino mokiniai, turi dėti visas pastangas jaunimą politiškai auklėti.

3. Literatūra turi be pasigailėjimo kovoti prieš imperializmą ir prieš antisovietines apraiškas.

4. Teorija — menas menui iš sovietinės literatūros turi būti išrauta be pasigailėjimo, nes apolitiškumas valstybei

yra žalingas.

Šie nuostatai turi būti taikomi visoje spaudoje ir literatūroje. Rašytojai, paskelbę Zoščenko „Beždžionės atsiminimus“, Achmatovos liriką, nežiūrint į jų talentus, bus dabojami, patikrinami, kaip intelektualai, netinką vadovauti“.

Prieš kurį laiką sovietiniai rašytojai, galėję naudotis aprėžtomis laisvėmis, dabar yra pasmerkti tarnauti partijos vadovaujamai politikai ar palaidoti talentus.

Šią politiką vadina be pasigailėjimo vedamu karu prieš tuos, kurie drįsta pasipriešinti bolševizmo įgyvendinimui visame pasaulyje.

Panašus išpėjimas pasiūstas Sovietų filmos bendrovėms. Tarp kita ko tame išpėjime gerokai barama kinematografijos ministerija ir ministeris Bolšakov, nes „blogai vadovaujamos studijos, režisieriai ir scenarijai, nepagerinamos filmos ir be reikalo išleidžiamos milžiniškos sumos“.

MESKOS . . .

(Atkelta iš 3 psl.)

cigarečių? Bet, iš kitos pusės, jau pats faktas — daugelio ansamblių (ne visas stovyklas tai liečia) susikūrimas tik geresnio — materialiniam vertybėm matuojamo — gyvenimo pasiūlymo priemonė, ar jis nėra, ypač pačios tremtinių masės nesubrendimo, sudemoralizavimo ir tautinių reikalų nepaisymo įrodymas?”

Ak, stiliaus aukštumėlis!... Jeigu autorius sako, kad ansamblininkams trūksta idealizmo — tai tiek jis juos ir tepažįsta. Tur būt, tas ponas nė karto nėra matęs, su kokių pasišventimų ansambliai dirba, repetuoja, ir tai dažniausiai nežmoniškose sąlygose — kur nors drėgnuose kareivinių rūsiuose. O kiek „šilto ir šalto“ jie mato keliaudami iš stovyklos į stovyklą, iš zonos į zoną. Ir vis tai už du pokelius cigarečių. Jei jie neturėtų idealizmo, tai jie mestųsi ne į ansamblius, bet į išpeiktąją vaizbą. . . . Tada jie, be didelio vargo, nusipirktų ne du, bet dvidešimt pokelių cigarečių. . . .

Iš viso kyla klausimas, ko autorius norėjo pasiekti šitokia „propaganda“? Realios naudos čia, tur būt, nebūna, o tik meškos pasitarnavimas sau pačiam. Turim neužmiršti, kad tie, kurie dieną ir naktį mumis „rūpinasi“ — panašių dalykų tik ir laukia ir už tai brangiai apmokama užsienine valiuta. Tačiau ši kartą jie turėjo laimės: p. Rimvydas (kuris spaudoje net pasiūlymą mokytį ir žurnalistus: kokie jie turi būti ir kaip turi rašyti) per nesusipratimą patarnavo jiems veltui. . . .

Jeigu svetimųjų spaudoje pasirodo mūsų garbė įžeidžiantis straipsnis, mes prieš tai protestuojame visomis mums galimomis priemonėmis. Ir įdomu, ką mes sakytume, jeigu toks straipsnis būtų pasirodęs svetimame laikraštyje? Tuo tarpu, kai iš svetimųjų neretai girdime šiltus žodžius apie save, mūsų tarpe atsiranda tokie, kurie pilsto pamazgas ant mūsų galvų. Tuo įduodame ginklą priešams ir rankas. Įsivaizduokime, jeigu kas išstotų mus ginti kur svarbiame reikale, mūsų priešas labai lengvai galėtų jam užčiaupti burną. — Ką čia jūs kalbate, — pasakytų. — Štai pasiskaitykite, ką patys apie save rašote, tai girtuokliai, tinginiai, kartiožinkniai, mušeikos, vagys ir plėšikai, sugebą apiplėšti ir miestelių laikrodžių krautuves. . . .

Todėl neveltui tremtinių bendruomenė šitokių „straipsnių“ ir yra pasipiktinusi. Tai visiškai nėra joks auklėjamosios reikšmės straipsnis. Labai gaila, kad atsirado tokių, kurie šitokią nesusipratimą parašė, bet dar labiau gaila, kad atsirado tokių, kurie jį išspausdino. A. V.

41 TAUTOS SŪNŪS KLAUSO LIETUVIŲ BALSO

„PAX ROMANA“ KONGRESAS ŠVEICARIJOJE

Po tarptautinės studijų savaitės Šveicarijos Freiburge, universiteto rūmuose, rugpjūčio 31 ir rugsėjo 1—2 d.d. įvyko įvairių tautų katalikų studentų „Pax Romana“ sąjungos kongresas. Šiai sąjungai jau bene nuo 1930 metų priklauso ir Lietuvos Studentų Ateitininkų Sąjunga. Vienas jos vadų a.a.doc. Dr. P. Die-lininkaitis yra buvęs „Pax Romana“ vicepirmininku.

Nors ši tarptautinė studentų organizacija yra nepolitinė, bet kultūrinė, tačiau jos kongresuose vieną dieną leidžiama dalyvaujančių tautų atstovams trumpai iš tribūnos pasakyti tai, kas tos ar kitos tautos katalikams studentams tuo laiku labiausiai rūpi. Šiose trumpose kalbose nepoleminėj formos kartais paliečiamos ir skaudžiosios politinės problemos.

Šių metų „Pax Romana“ kongrese, kuriame studentus ateitininkus atstovavo Šveicarijoje besimoką mūsų tautiečiai su Dr. E. Turausku,

buvo paliesti lietuvių tremtinių troškimai ir sunki tėvynės dalia. Matyti, mūsų atstovo žodis kitų tautų draugams padarė įspūdžio, nes prancūzų katalikų savaitraštis „Temps Present“ (Nr. 107) tą lietuvių studentų balsą paduoda beveik ištisai, kitų kalbėjusiųjų net nepamindamas. Minėto laikraščio pranešėjas rašo:

„Popietį kiekvienos tautos vienas atstovas išėjo tarti savo žodį kongresui, ir tai sudarė tribūnoj visų kalbinę defiladą. Aš ypač atsimenu žodį Lietuvos atstovo p. Turausko, kuris pasitenkino perskaitydamas poetinį kūrinį, parašytą tai progai.“ Toliau tam jautriam žodžiui apie mūsų dalį cituoti straipsnyje skiriama nemaža vietos.

To lietuvių skundo klausėsi 41 tautos atstovai, kurių tarpe vien prancūzų buvo 120. Kaip lietuvių, taip ir lenkų studentus katalikus atstovavo tremtiniai, nes iš Lenkijos į „Pax Romana“ kongresą nebuvo leista išvažiuoti. J. M.

17:14 (7:7), Technikos Mokykla — Gimnazija 29:17 (14:4), Kolonija — Technikos Mokykla 40:30 (20:15).

BALTIJOS KOLEGIJA BELGIJOJE

Kaip praneša „Régina Pacis“ iš Antverpeno, tenai esanti įsteigta Baltijos Kolegija seminaristams. Joje studijuoja 7 lietuviai (4 teologija, 3 filosofija), 12 vengrų ir 2 rumunai.

UKRAINIETIŠKA OPERETĖ LIETUVIAMS

Hanau. Aschafenburgo ukrainiečių teatras rugsėjo 5 d. Hanau lietuviams davė ukrainiečio rašytojo Artimovskio 3 v. operetės „Kazokas iš anapus Dono“ spektaklį. Operetė sukurta XVIII šimtme. ir vaizduoja XVIII šimtme. gyvenimą turkų sultono priespaudos metu.

Operetėje dalyvauja devyni artistai profesionalai. Solo, duetai išpildyti jausmingai, švelniais, išlavintais balsais. Choro skambėjimas darnus. Scenos gyvos, efektingos, su prideramai gera vaidyba. Spektaklį stebėjo virš tūkstančio lietuvių, ir visi jie valandėlei nuklydo į mažą Ukrainos kaimelį prie Dono pasigrožėti ukrainiečių tautiniais šokiais, originaliais taut. kostiumais ir pasiklausyti gražių skambančių liaudies dainų.

Operetę palydėjo I. Grigorovič vedamas gana stiprus operetinis orkestras. Daug šviesos įnešė puikios A. Salabai ir V. Lasinko dekoracijos. Spektakliui pasibaigus, žiurovai sukėlė operetės dalyviams nuosirdžių ovacijų, o

DP BAUDIMĄ PERIMA KARINĖ JAV VALDŽIA

Išvietintųjų baudimą, kaip valdiškai iš Muencheno pranešama, visiškai savo valdžion perimanti karinė amerikiečių vadovybė. Sulaukantieji DP per 24 val. nuo jų suėmimo turi būti atitinkamai amerikiečių teismo teisiami. Vokiečių kalėjimuose DP negalės būti laikomi. Jiems įrengiamos specialios stovyklos. Dabar esantieji vokiečių kalėjimuose per 14 dienų turi būti perduoti toms stovykloms. Vokiečiai tose stovyklose neturės jokių teisių. Didėmis bausmėmis nubausieji bus grąžinti į savo kilimo kraštus, išskiriant politiškai persekiotuosius ir asmenis be pilietybės.

BALFO ĮGALIOVINIAI VOKIETIJOJE IR AUSTRIJOJE

BALFo pirm. kun. Dr. J. Končius paskyrė visą tinklą savo įgaliotinių, kurie dirbs artimame kontakte su Liet. Raud. Kryžiumi. Amerikiečių zonai Vokietijoje paskirti du įgaliotiniai: kun. prof. M. Ražaitis (kultūriniam reikalams) ir Minkūnas (socialiniams reikalams). Prancūzų zonoje yra taip pat du BALFo įgaliotiniai: Dr. D. Jasaitis (medicinos ir sveikatos reik.) ir Dr. A. Trimakas. Anglų zonoje Vokietijoje BALFo įgaliotiniu yra L. Dymša (Detmole), Austrijoje įgaliotiniu prancūzų ir anglų zonoms yra Dr. St. Daukša (Bregenze), jo pavaduotojas — A. Baliūnas, amerikiečių zonai įgaliotinis — Vokietaitis (Salzburge).

RAKETOS TEBESKRAIDO

Londonas, IX. 16. Vakare per Olandijos teritoriją 350 metrų aukštyje iš rytų į vakarus praskrido raketinė bomba.

J. Janušaitis.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. Išeina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Ats. red. Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. — RM 6.-; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Württ.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim-Teck, Krehenstr. 18. — Ein. s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14a). Spaudžia: A. Gottliebs & J. Oswalds Buchdr., Kirchheim-Teck.

KRONIKA

ADV. R. SKIPITIS IŠVYKO Į JAV

Stuttgartas. Buv. Užsienio Lietuviams Remti Dr.—jos pirm. adv. Rapolas Skipitis rugsėjo 13 d. iš Stuttgarto išvyko į Jungtines Amerikos Valstybes. Prieš išvykdamas adv. R. Skipitis gyveno Neufeno lietuvių stovykloje (Nuertingeno apskr.) ir apylinkės lietuvių kolonijose surengė nemažą paskaitų apie emigracijos galimybes ir gyvenimo sąlygas. Kartu su R. Skipičiu tuo pačiu transportu išvyko dar 12 lietuvių.

LRK ORGANIZUOJA DŽIOVININKŲ SANATORIJĄ

Tuebingenas. BALFo remiama Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyr. Valdyba organizuoja Todtmoose (Schwarzwalde) lietuviams džiovininkams sanatoriją. Yra galimumo, kad Liet. Raud. Kryžius įsigys atskirą sanatoriją (Waldsanatorium) su 30 džiovininkų lovų nuosavybėn.

MAŽASIS KREPŠINIO TURNYRAS

Nuertingenas. Rugsėjo 15 d. Nuertingene įvyko mažasis krepšinio turnyras, kuriame dalyvavo vietos kolonijos, technikos mokyklos ir gimnazijos krepšinio penketukai. Trys susitikimai neišsprendė turnyro nugalėtojų, nes kiekviena komanda turėjo po vieną laimėjimą ir po vieną pralaimėjimą. Atskirų susitikimų rezultatai: Gimnazija — Kolonija

Pa
ivyk
nės
dėl
SSS
vas.
pada
čius
mų
M.
būsi
form
1) T
rizu
Tary
taik
svet
Trie
30 c
mos
bių
bend
ir f
slavi
rėti
tinis
tori
Tary
turi
bus
visi
ten
skiri
ir
Trie
valst
pask
riau
riau

J
Byrr
kalb
kad
Leni
sima
konf
kėlė
kraš
lės
karš
zoliu
Leni
tos
Rezo
JAV
kos
nian
gaut
— a
Eur
„E
sakė
skis
didž
repr
riem
ir
daba
dam
mus
nas“
jos
bet
pabr
taik
noje
MO
P:
spau
pare
kalt